

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาด้วง

อำเภอนาด้วง จังหวัดเลย

สถานีพัฒนาที่ดินเลย สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 8
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
กรกฎาคม 2566

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลนาด้วง อำเภอนาด้วง จังหวัดเลย ได้นำแนวคิดของ องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO) และ โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดิน ร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต (สพข.) และสถานีพัฒนาที่ดิน (สพด.) ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่างๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหา ความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ สพด. ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินเลย
กรกฎาคม 2566

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-1
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-2
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-1
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-3
2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-5
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-9
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-1
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)	
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-5
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-2
5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-2

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	
6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
6.2 แผนการใช้ที่ดิน	6-2
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน	7-1
7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น	7-2
7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-2
เอกสารอ้างอิง	อ-1

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศ จังหวัดเลย (ปี พ.ศ.2536-2565)	2-4
2-2	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลนาด้วง อำเภอนาดัง จังหวัดเลย	2-6
2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลนาด้วง อำเภอนาดัง จังหวัดเลย ปี พ.ศ. 2565	2-9
2-4	จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลนาด้วง อำเภอนาดัง จังหวัดเลย ปี พ.ศ. 2565	2-9
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลนาด้วง อำเภอนาดัง จังหวัดเลย ปี พ.ศ. 2565	2-11
3-1	สมบัติดิน ตำบลนาด้วง อำเภอนาดัง จังหวัดเลย	3-4
5-1	ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ ที่ดิน	5-2
5-2	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของที่ดิน ตำบลนาด้วง อำเภอนาดัง จังหวัด เลย	5-3
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลนาด้วง อำเภอนาดัง จังหวัดเลย	6-6
7-1	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตเกษตรกรรมที่จะดำเนินการใน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567-2571	7-5
7-2	สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-9
7-3	เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลนาด้วง อำเภอนาดัง จังหวัดเลย แผน 5 ปี (พ.ศ. 2567-2571)	7-12

สารบัญญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-3
2-1	ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลนาด้วง อำเภอนาดัง จังหวัดเลย	2-2
2-2	สมุดลของน้ำเพื่อการเกษตร ปี พ.ศ. 2536-2565	2-5
2-3	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลนาด้วง อำเภอนาดัง จังหวัดเลย	2-8
3-1	ทรัพยากรดิน ตำบลนาด้วง อำเภอนาดัง จังหวัดเลย	3-6
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลนาด้วง อำเภอนาดัง จังหวัดเลย	4-4
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลนาด้วง อำเภอนาดัง จังหวัดเลย	4-5
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลนาด้วง อำเภอนาดัง จังหวัดเลย	6-7
7-1	การชะล้างพังทลายของดินในเขตการใช้ที่ดิน ตำบลนาด้วง อำเภอนาดัง จังหวัดเลย	7-4

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้วซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี พ.ศ. 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยุกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายใน ปี พ.ศ. 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่างๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นและอยู่บนหลักการของโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio – Circular – Green Economy : BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2565 – 30 กันยายน 2566

1.4.2 สถานที่ ตำบลนาด้วง อำเภอนาดัง จังหวัดเลย

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ประกอบด้วย

1) ด้านกายภาพ เช่น ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี เป็นต้น

2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร เป็นต้น

3) ด้านนโยบายและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรในตำบล เป็นต้น

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะกรรมการวิชาการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน/สมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสถานภาพของทรัพยากรของตำบล

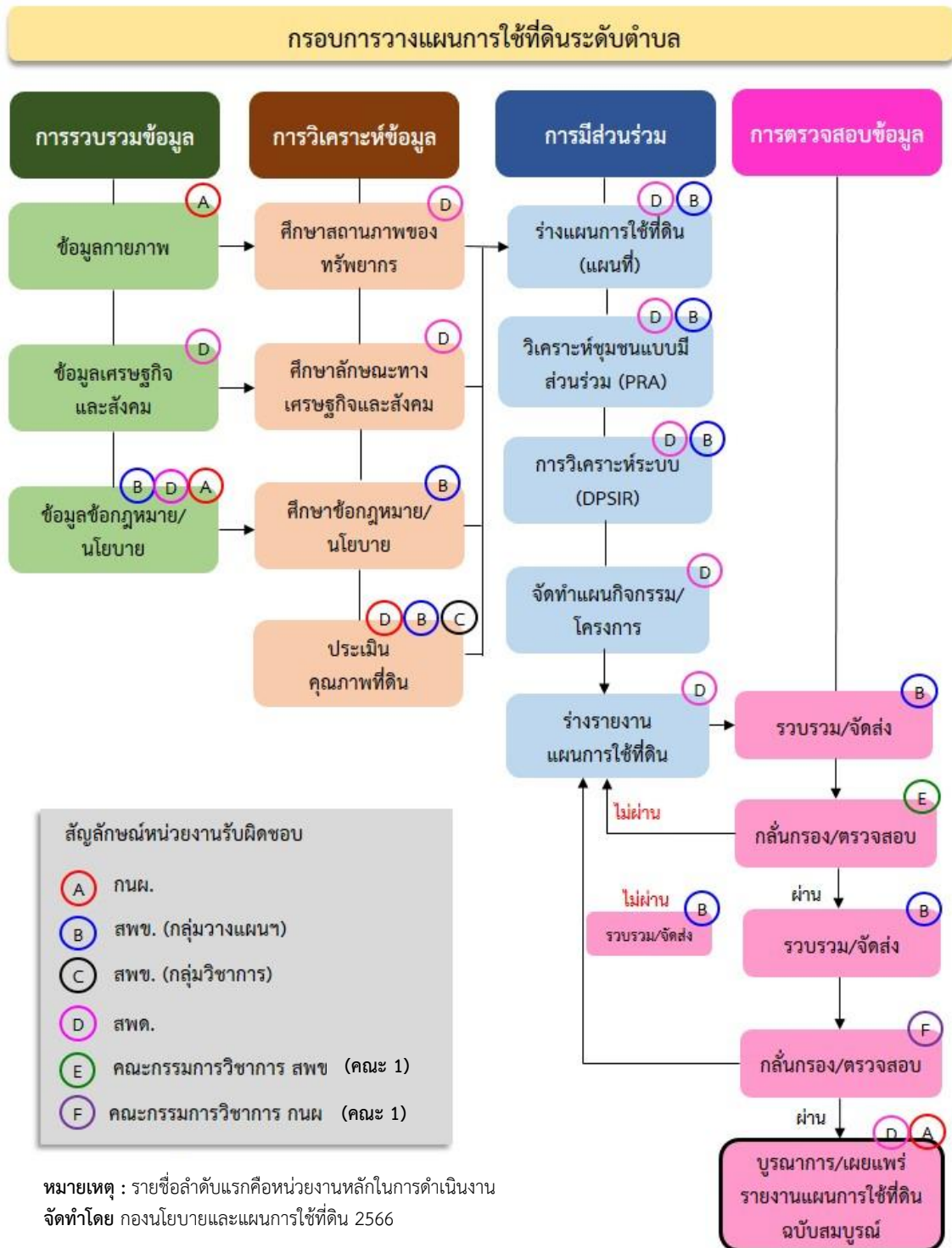
2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดิน กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของบประมาณในพื้นที่อย่างมีหลักการและเป็นที่ยอมรับ

3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

จากขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดทำกรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลแสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

“เทศบาลตำบลนาด้วงน่าอยู่ รอบรู้การศึกษา ส่งเสริมงานภูมิปัญญา พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ยึดหลักธรรมาภิบาล บริการเพื่อประชาชน” (เทศบาลตำบลนาด้วง, 2566)

รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลนาด้วง อำเภอนาดัง จังหวัดเลย ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอนาดัง มีพื้นที่ประมาณ 175 ตารางกิโลเมตร หรือ 109,458 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลนาดอกคำ อำเภอนาดัง จังหวัดเลย
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลวังปลาป้อมและตำบลนาแก อำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลบุญทัน อำเภอสุวรรณคูหา และตำบลดงสวรรค์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลท่าสะอาดและท่าสวรรค์ อำเภอนาดัง จังหวัดเลย

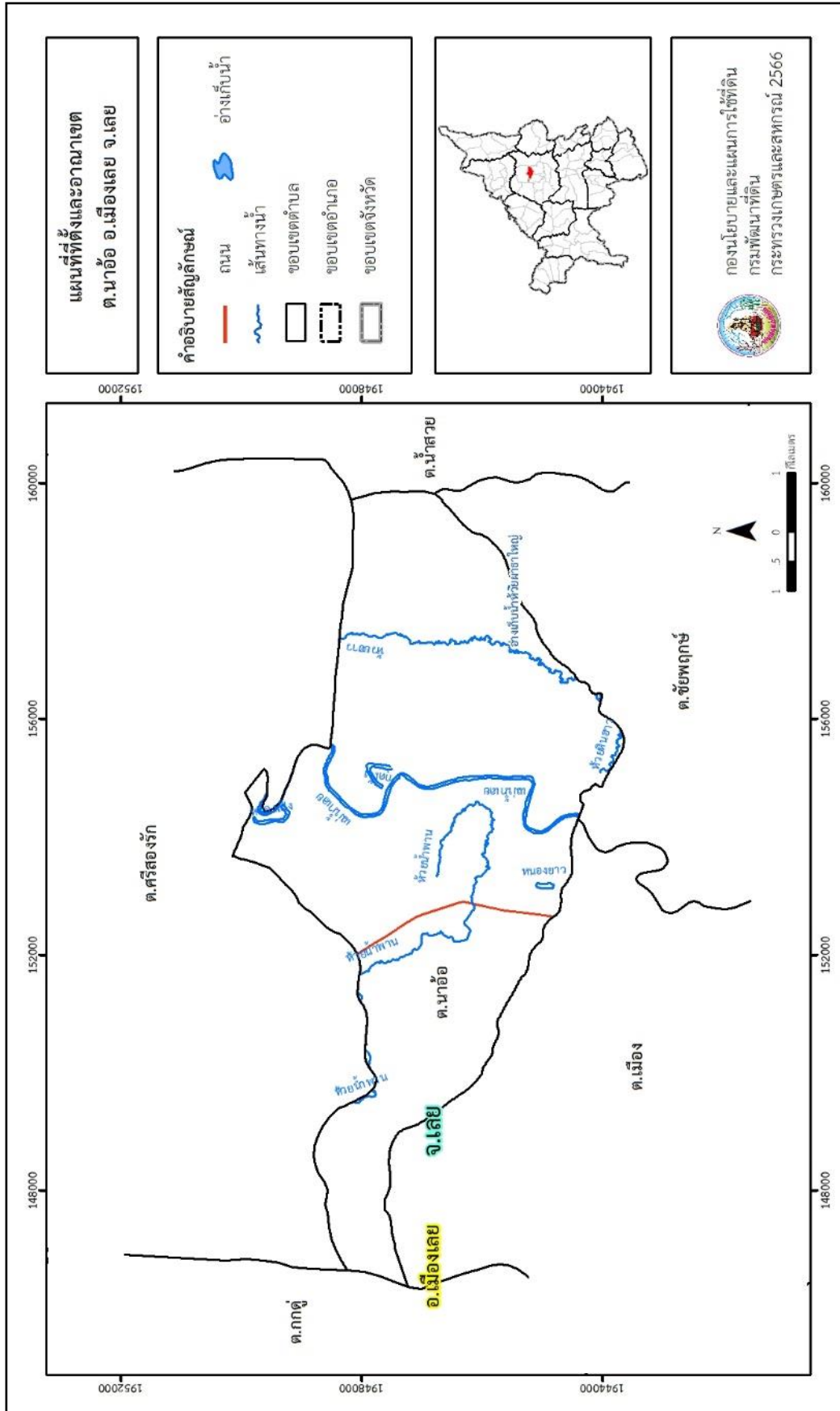
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลนาด้วง อำเภอนาดัง จังหวัดเลย แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 12 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านนาด้วง	หมู่ที่ 7 บ้านโพนเขาแก้ว
หมู่ที่ 2 บ้านศรีประทุม	หมู่ที่ 8 บ้านราษฎร์ประดิษฐ์
หมู่ที่ 3 บ้านนาด้วง	หมู่ที่ 9 บ้านหนองแคน
หมู่ที่ 4 บ้านแสงเจริญ	หมู่ที่ 10 บ้านวังบง
หมู่ที่ 5 บ้านแก้วเมธี	หมู่ที่ 11 บ้านแสงอรุณ
หมู่ที่ 6 บ้านป่าห้วยพัฒนา	หมู่ที่ 12 บ้านเวียงไชย

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ลาดชันสูง มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย ลูกคลื่นลอนลาด และด้านทิศตะวันออกและทิศตะวันตกเป็นพื้นที่ภูเขา เป็นส่วนหนึ่งของลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือและลุ่มน้ำชี มีแหล่งน้ำที่สำคัญ เช่น อ่างเก็บน้ำชำป่าคำ

รูปที่ 2-1 ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลนาด้วง อำเภอนาด้วง จังหวัดเลย

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศ (ปี พ.ศ.2536-2565) พบว่า ตำบลนาด้วง อำเภอนาดัง จังหวัดเลย มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 26.0 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 32.5 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 21.1 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 1,279.9 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 125 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด ในเดือนกันยายน มีปริมาณฝน 249.7 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 19 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (ปี พ.ศ.2536-2565) ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดเลย ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ETo) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนเมษายนถึงต้นเดือนพฤศจิกายน

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนพฤศจิกายนถึงต้นเดือนเมษายน (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

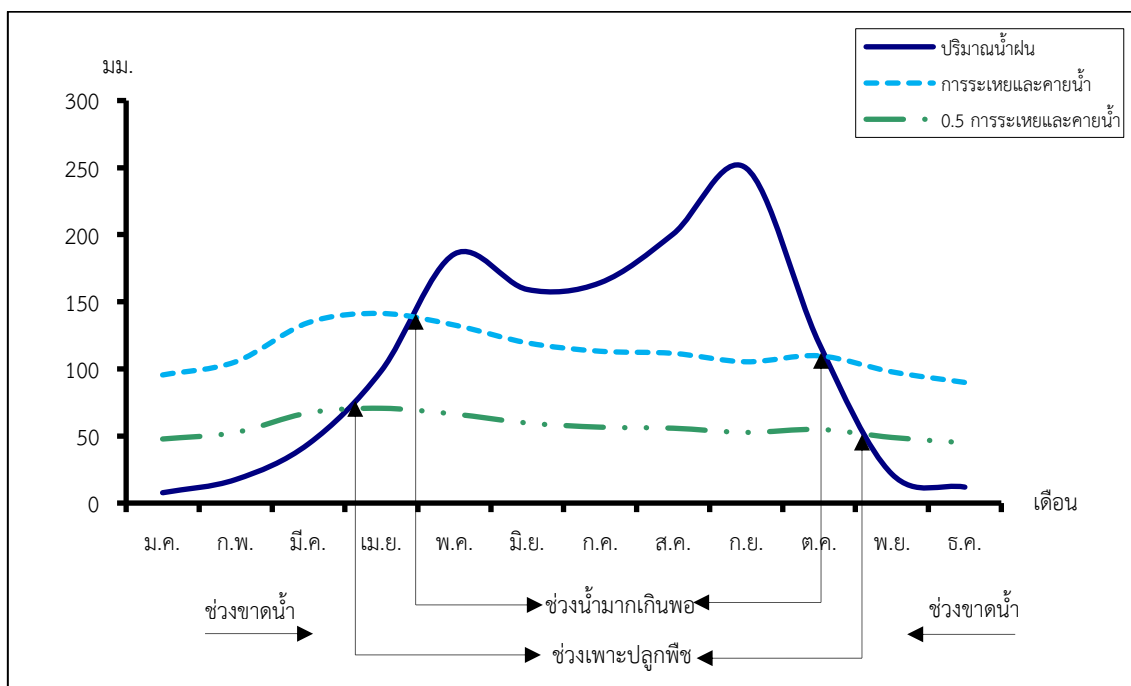
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดเลย¹ (ปี พ.ศ.2536-2565)

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ.)			ความชื้นสัมพัทธ์ (%)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันที่ฝนตก (วัน)	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ ² (มม.)	ปริมาณฝนใช้การ ² (มม.)
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย					
ม.ค.	15.6	30.3	22.2	68.0	7.7	1.8	95.5	7.6
ก.พ.	17.3	32.8	24.3	64.0	17.5	2.8	105.3	17.0
มี.ค.	20.4	35.1	27.0	63.0	44.1	6.1	134.5	41.0
เม.ย.	22.7	35.8	28.4	68.0	98.7	10.4	141.3	83.1
พ.ค.	23.9	34.2	28.0	77.0	185.6	16.9	132.7	130.5
มิ.ย.	24.3	33.5	28.1	77.0	159.2	16.1	119.4	118.6
ก.ค.	24.2	32.7	27.7	78.0	164.2	17.5	113.2	121.1
ส.ค.	24.0	32.2	27.3	80.0	200.5	19.0	111.6	136.2
ก.ย.	23.4	31.8	26.7	83.0	249.7	19.0	105.3	149.9
ต.ค.	22.0	31.5	26.0	80.0	119.2	10.8	109.7	96.5
พ.ย.	19.2	31.0	24.4	75.0	21.6	3.4	97.8	20.9
ธ.ค.	16.0	29.3	22.0	71.0	11.9	1.1	89.9	11.7
เฉลี่ย	21.1	32.5	26.0	73.7	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	1,279.9	124.9	1,356.2	934.1

หมายเหตุ :¹ เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

² จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา (2566)

รูปที่ 2-2 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ปี พ.ศ. 2536-2565

2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

สภาพการใช้ที่ดินตำบลนาด้วง อำเภอนาด้วง จังหวัดเลย ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2566) ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่างๆ ดังนี้

- 1) พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 2,668 ไร่ หรือร้อยละ 2.44 ของพื้นที่ตำบล
- 2) พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 77,871 ไร่ หรือร้อยละ 71.15 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วยการใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้
 - 2.1) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 9,092 ไร่ หรือร้อยละ 8.31 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ นาไร่ นาข้าว นาข้าว+ข้าวโพด
 - 2.2) พืชไร่ มีเนื้อที่ 20,178 ไร่ หรือร้อยละ 18.43 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ มันสำปะหลัง ข้าวโพด อ้อย ไร่ร้าง ข้าวโพด/กล้วย
 - 2.3) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 44,659 ไร่ หรือร้อยละ 40.8 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน สัก
 - 2.4) ไม้ผล มีเนื้อที่ 4,179 ไร่ หรือร้อยละ 3.81 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ กล้วย มะขาม ลำไย
 - 2.5) พืชสวน มีเนื้อที่ 10 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ พืชผัก
 - 2.6) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเนื้อที่ 17 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา
- 3) พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 23,995 ไร่ หรือร้อยละ 21.92 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ป่าผลัดใบรอบสภาพพื้นที่ป่าผลัดใบสมบูรณ์

4) พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 2,817 ไร่ หรือร้อยละ 2.57 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ บ่อน้ำในไร่นา คลองชลประทาน

5) พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 2,107 ไร่ หรือร้อยละ 1.92 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ทุ่งหญ้าธรรมชาติ ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ พื้นที่ลุ่ม บ่อดิน พื้นที่กองวัสดุ พื้นที่ถม

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลนาด้วง อำเภอนาดัง จังหวัดเลย

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	2,668	2.44
U101	ตัวเมืองและย่านการค้า	1,394	1.27
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	948	0.87
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	237	0.22
U503	ลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร	69	0.06
U601	สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	7	0.01
U602	รีสอร์ท โรงแรม เกสต์เฮาส์	13	0.01
A	พื้นที่เกษตรกรรม	77,871	71.15
A001	เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	29	0.03
A100	นาร้าง	27	0.02
A101	นาข้าว	8,567	7.83
A101+A202	นาข้าว+ข้าวโพด	498	0.46
A200	ไร่ร้าง	515	0.47
A202	ข้าวโพด	4,629	4.23
A203	อ้อย	10,114	9.24
A204	มันสำปะหลัง	4,886	4.46
A202/A411	ข้าวโพด/กล้วย	34	0.03
A300	ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม	113	0.10
A301	ไม้ยืนต้นผสม	8	0.01
A302	ยางพารา	41,776	38.17
A302/A312	ยางพารา/กาแฟ	59	0.05
A303	ปาล์มน้ำมัน	1,346	1.23
A304	ยูคาลิปตัส	137	0.13
A305	สัก	781	0.71
A312	กาแฟ	160	0.15
A314	หม่อน	3	-
A315	ไผ่ปลูกเพื่อการค้า	17	0.02
A302/A407	ยางพารา/มะม่วง	21	0.02

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A302/A411	ยางพารา/กล้วย	155	0.14
A302/A412	ยางพารา/มะขาม	3	-
A303/A411	ปาล์มน้ำมัน/กล้วย	32	0.03
A303/A412	ปาล์มน้ำมัน/มะขาม	34	0.03
A312/A411	กาแฟ/กล้วย	14	0.01
A400	ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม	30	0.03
A401	ไม้ผลผสม	178	0.16
A403	ทุเรียน	7	0.01
A404	เงาะ	3	-
A405	มะพร้าว	3	-
A405/A411	มะพร้าว/กล้วย	10	0.01
A407	มะม่วง	92	0.08
A407/A413	มะม่วง/ลำไย	3	-
A410	น้อยหน่า	5	0.01
A411	กล้วย	1,491	1.36
A411/A412	กล้วย/มะขาม	39	0.04
A411/A426	กล้วย/แก้วมังกร	4	-
A412	มะขาม	1,373	1.25
A412/A413	มะขาม/ลำไย	30	0.03
A413	ลำไย	531	0.49
A414/A418	ฝรั่ง/ชมพู	3	-
A417	กระท้อน	6	0.01
A422	มะนาว	7	0.01
A426	แก้วมังกร	71	0.06
A502	พืชผัก	10	0.01
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	17	0.02
F	พื้นที่ป่าไม้	23,995	21.92
F200	ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	8,929	8.16
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	15,066	13.76
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	2,107	1.92
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	221	0.20
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	1,822	1.66

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

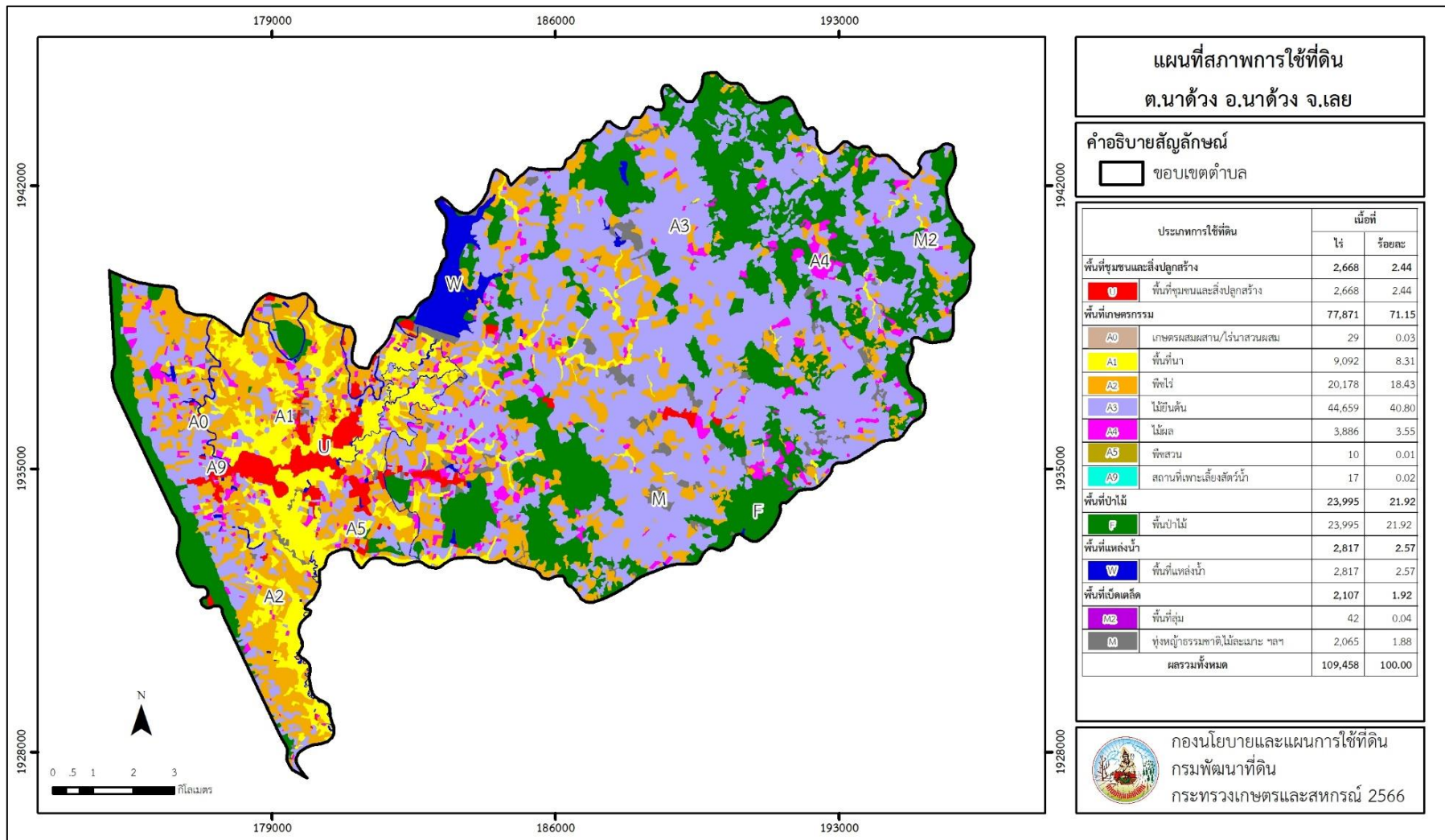
หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
M201	พื้นที่ลุ่ม	42	0.04
M304	บ่อดิน	5	-
M401	พื้นที่กองวัสดุ	6	0.01
M405	พื้นที่ถม	11	0.01
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	2,817	2.57
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	241	0.22
W102	หนอง บึง ทะเลสาบ	24	0.02
W201	อ่างเก็บน้ำ	1,875	1.71
W202	บ่อน้ำในไร่นา	178	0.16
W203	คลองชลประทาน	499	0.46
ผลรวมทั้งหมด		109,458	100.00

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2566)

หมายเหตุ : เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาด้วง อำเภอนาด้วง จังหวัดเลย

รูปที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลนาด้วง อำเภอนาด้วง จังหวัดเลย

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎรของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ณ เดือนธันวาคม 2565 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลนาด้วงมีประชากรรวม 9,631 คน แยกเป็นชาย 4,839 คน เป็นหญิง 4,792 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 54.99 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 3,846 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 2,724 ครัวเรือน หรือร้อยละ 70.83 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,122 ครัวเรือน หรือร้อยละ 29.17 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 ถึง 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลนาด้วง อำเภอนาดัง จังหวัดเลย ปี พ.ศ. 2565

พื้นที่	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลนาด้วง	3,846	4,839	4,792	9,631
หมู่ที่ 0 นาด้วง	2	3	1	4
หมู่ที่ 1 นาด้วง	208	252	262	514
หมู่ที่ 2 ศรีประทุม	253	333	371	704
หมู่ที่ 3 นาด้วง	339	338	344	682
หมู่ที่ 4 แสงเจริญ	452	560	533	1,093
หมู่ที่ 5 แก้วเมธี	428	611	593	1,204
หมู่ที่ 6 ป่าหวายพัฒนา	720	679	681	1,360
หมู่ที่ 7 โพนเขาแก้ว	303	409	398	807
หมู่ที่ 8 ราษฎรประดิษฐ์	287	413	404	817
หมู่ที่ 9 หนองแคน	224	298	274	572
หมู่ที่ 10 วังบง	124	206	202	408
หมู่ที่ 11 แสงอรุณ	300	464	442	906
หมู่ที่ 12 เวียงไชย	206	273	287	560

ที่มา : กรมการปกครอง (2566)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลนาด้วง อำเภอนาด้วง จังหวัดเลย ปี พ.ศ. 2565

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	3,846	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่มากขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	2,724	70.83
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มากขึ้นทะเบียนฯ	1,122	29.17

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2566)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2566)

2.6.2 การถือครองที่ดิน

จากข้อมูลกรมการปกครอง ณ เดือนธันวาคม 2565 ตำบลนาด้วงมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 3,846 ครัวเรือน โดยถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 28.46 ไร่ (เนื้อที่ของตำบลรวมต่อจำนวนครัวเรือนทั้งหมด)

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

ประชากรในตำบลนาด้วงประกอบอาชีพเกษตรกรรม ค้าขาย รับราชการ รับจ้างทั่วไป และอื่นๆ มีเกษตรกรบางครัวเรือนประกอบอาชีพหลายอย่างควบคู่กันไป สำหรับพืชที่เกษตรกรปลูกเป็นอาชีพหลัก ได้แก่ ยางพารา และข้าวนาปี ทางด้านการเลี้ยงสัตว์เกษตรกรจะมีการเลี้ยงไว้เพื่อบริโภคหากเหลือจึงจำหน่ายเป็นรายได้เสริม

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของกรมการพัฒนาชุมชน ปี พ.ศ. 2566 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 201,090.64 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 70,983.21 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 113,621.24 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 40,107.29 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 87,469.40 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 30,875.92 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลนาด้วง อำเภอนาด้วง จังหวัดเลย ปี พ.ศ. 2565

พื้นที่	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้ครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายได้บุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายบุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง				
ตำบลนาด้วง	106,371.35	40,548.68	31,850.98	22,319.63	201,090.64	70,983.21	113,621.24	40,107.29
หมู่ที่ 1 นาด้วง	257,518.80	58,390.98	58,110.53	12,187.97	386,208.27	126,205.65	204,628.57	66,868.80
หมู่ที่ 2 ศรีประทุม	230,290.70	37,738.37	38,656.98	16,997.67	323,683.72	102,341.18	129,857.56	41,057.90
หมู่ที่ 3 นาด้วง	105,079.34	56,122.31	45,657.42	40,131.46	246,990.53	87,245.41	164,114.08	57,970.65
หมู่ที่ 4 แสงเจริญ	81,442.57	48,278.04	36,088.55	30,736.49	196,545.64	71,208.70	150,535.14	54,539.05
หมู่ที่ 5 แก้วเมธี	83,184.48	44,782.76	39,133.10	34,805.17	201,905.52	69,047.88	156,989.04	53,687.29
หมู่ที่ 6 ป่าหวายพัฒนา	74,448.43	21,230.53	14,128.46	4,873.05	114,680.47	45,619.39	80,318.49	31,950.34
หมู่ที่ 7 โพนเขาแก้ว	86,097.75	51,827.53	43,248.31	33,528.09	214,701.69	66,696.16	32,378.65	10,058.29
หมู่ที่ 8 ราษฎร์ประดิษฐ์	101,020.13	25,721.33	14,677.73	10,040.28	151,459.48	52,304.34	120,800.00	41,716.53
หมู่ที่ 9 หนองแคน	82,294.25	52,251.80	45,726.63	37,921.58	218,194.27	92,749.24	38,482.01	16,357.80
หมู่ที่ 10 วังบง	125,917.43	35,935.78	4,082.57	550.46	166,486.24	51,407.93	110,438.53	34,101.42
หมู่ที่ 11 แสงอรุณ	71,333.70	22,780.36	14,624.67	9,208.54	117,947.26	47,136.63	106,640.90	42,618.14
หมู่ที่ 12 เวียงไชย	101,944.44	62,074.89	51,111.15	44,592.59	259,723.07	81,163.46	34,812.16	10,878.80

ที่มา : กรมการพัฒนาชุมชน (2566)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลนาด้วง อำเภอนาด้วง จังหวัดเลย ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ ไม่พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตวนอุทยาน เขตห้ามล่าสัตว์ป่า) ในพื้นที่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบพื้นที่ป่าจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรีในพื้นที่ ได้แก่

(1) เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เนื้อที่ 33,792 ไร่

(2) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ 54,749 ไร่

3.1.2 **ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ** (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 28 พฤษภาคม 2528) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ ได้แก่

- 1) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1A เนื้อที่ 15,510 ไร่
- 2) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1B เนื้อที่ 411 ไร่
- 3) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 2 เนื้อที่ 24,451 ไร่
- 4) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 2A เนื้อที่ 9,160 ไร่
- 5) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 2B เนื้อที่ 1,724 ไร่
- 6) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 3 เนื้อที่ 8,181 ไร่
- 7) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 3A เนื้อที่ 7,537 ไร่
- 8) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 3B เนื้อที่ 7,444 ไร่
- 9) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 4 เนื้อที่ 1,111 ไร่
- 10) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 4A เนื้อที่ 849 ไร่
- 11) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 4B เนื้อที่ 25,258 ไร่
- 12) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5B เนื้อที่ 25,258 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่าในพื้นที่ตำบลนาด้วง มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี (พ.ศ.2536-2565) 1,279.9 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่นๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลนาด้วง มีรายละเอียดของแหล่งน้ำผิวดินดังนี้

แหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ ร่องหนองจิก ห้วยโคโล่ ห้วยจาน ห้วยชมภู ห้วยชากกุดก ห้วยดินดก ห้วยดินปูน ห้วยทิดอี ห้วยพรหมวาท ห้วยพะเนียง ห้วยพะเนียงแล้ง ห้วยโมง ห้วยสะพุง ห้วยหินโงน ห้วยโป่งแดง ห้วยหินแลบ และห้วยเฮี้ย

แหล่งน้ำผิวดินที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ อ่างเก็บน้ำป่าคา และอ่างเก็บน้ำห้วยลิ้นควาย

3.2.3 จากฐานข้อมูลน้ำบาดาลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2566) พบว่า ตำบลนาด้วง มีจำนวนบ่อบาดาลราชการจำนวน 36 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลนาด้วง อำเภอนาดัง จังหวัดเลย พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด 12 หน่วยแผนที่ดิน และหน่วยพื้นที่เบ็ดเตล็ด 2 หน่วยแผนที่ ดิน ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ลุ่ม มี 2 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน AC-pd,fl-sIA ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำเลวและเป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,288 ไร่ หรือร้อยละ 1.18 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน Nao-clA ชุดดินนาอ้อ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 4,930 ไร่ หรือร้อยละ 4.50 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.2 ดินในพื้นที่ดอน มี 10 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน Ch-gclB ชุดดินเชียงคาน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 5,160 ไร่ หรือร้อยละ 4.71 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน Ch-gclC ชุดดินเชียงคาน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,880 ไร่ หรือร้อยละ 1.72 ของเนื้อที่ตำบล

3) หน่วยแผนที่ดิน Kld-clB ชุดดินกลางดง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,847 ไร่ หรือร้อยละ 3.51 ของเนื้อที่ตำบล

4) หน่วยแผนที่ดิน Kld-gm-clB/b ดินกลางดงที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ และมีคันทนา มีเนื้อที่ 2,140 ไร่ หรือร้อยละ 1.96 ของเนื้อที่ตำบล

5) หน่วยแผนที่ดิน Kld-mw-clB ดินกลางดงที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 140 ไร่ หรือร้อยละ 0.13 ของเนื้อที่ตำบล

6) หน่วยแผนที่ดิน Li-gclC ชุดดินลี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 482 ไร่ หรือร้อยละ 0.44 ของเนื้อที่ตำบล

7) หน่วยแผนที่ดิน Li-gclD ชุดดินลี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,936 ไร่ หรือร้อยละ 1.77 ของเนื้อที่ตำบล

8) หน่วยแผนที่ดิน Ml-gclC ชุดดินมวกเหล็ก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,368 ไร่ หรือร้อยละ 2.16 ของเนื้อที่ตำบล

9) หน่วยแผนที่ดิน Ml-gclC-Ws-clC หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินมวกเหล็ก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ และชุดดินวังสะพุง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,040 ไร่ หรือร้อยละ 1.86 ของเนื้อที่ตำบล

10) หน่วยแผนที่ดิน Ws-clB ชุดดินวังสะพุง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 10,023 ไร่ หรือร้อยละ 9.16 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.3 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มี 2 หน่วยแผนที่ ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ SC พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน มีเนื้อที่ 71,613 ไร่ หรือร้อยละ 65.43 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ W พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ 1,611 ไร่ หรือร้อยละ 1.47 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ พบปัญหาดินต้น มีเนื้อที่ 12,846 ไร่ หรือร้อยละ 11.73 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ชุดดินเชียงคาน (Ch) ชุดดินลี (Li) และชุดดินมวกเหล็ก (Ml)

รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลนาด้วง อำเภอนาด้วง จังหวัดเลย ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลนาด้วง อำเภอนาด้วง จังหวัดเลย

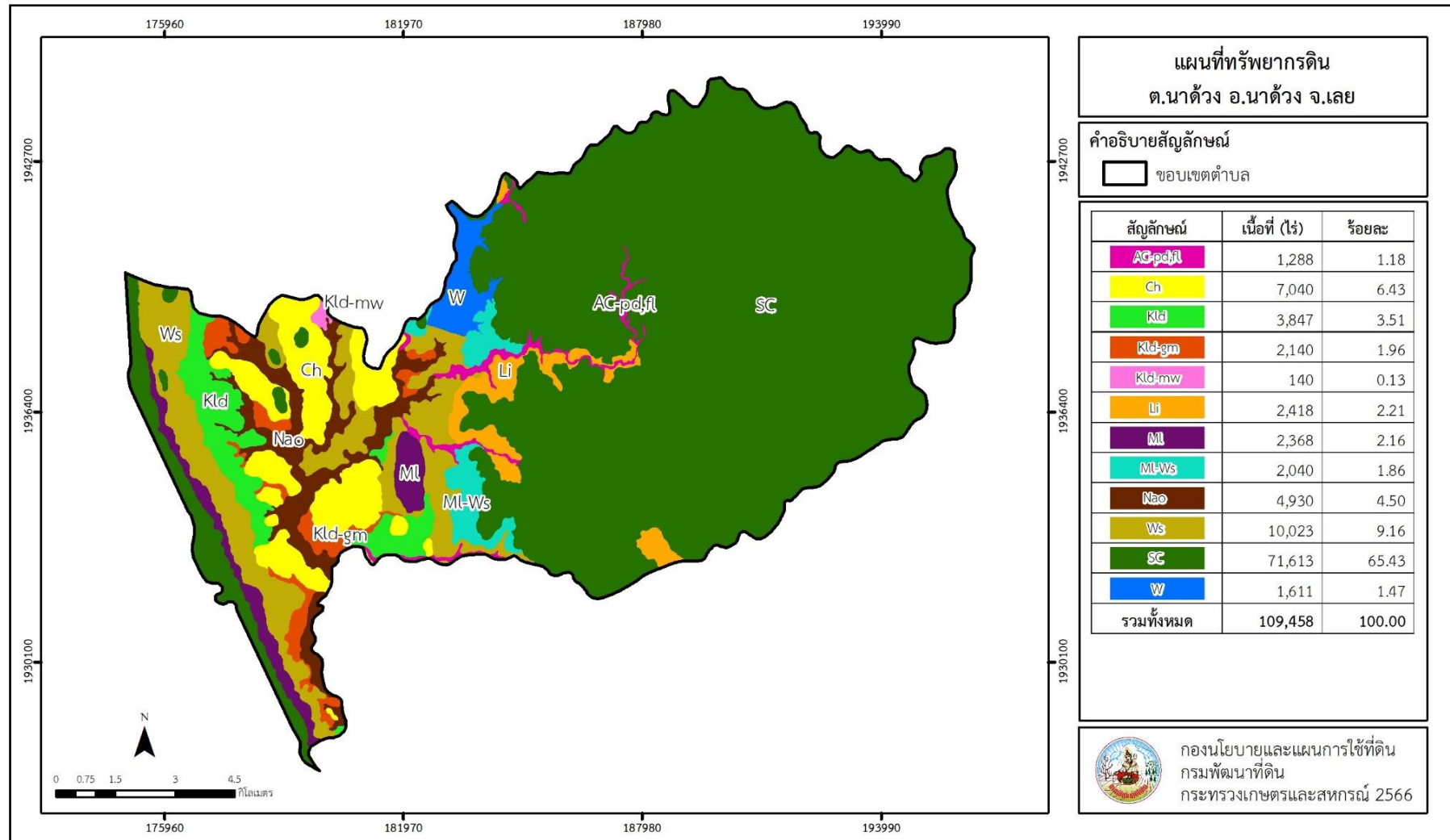
หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
AC-pd,fl-sIA	0-2	>150	เลว	ต่ำ	10-20	35-75	5.0-6.5	5.5-7.0	<2	-	1,026	0.94
AC-pd,fl-sIA*	0-2	>150	เลว	ปานกลาง	10-20	35-75	5.0-6.5	5.5-7.0	<2	-	262	0.24
Ch-gclB	2-5	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-7.0	4.5-5.5	<2	-	4,412	4.03
Ch-gclB*	2-5	0-50	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-7.0	4.5-5.5	<2	-	748	0.68
Ch-gclC	5-12	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-7.0	4.5-5.5	<2	-	1,444	1.32
Ch-gclC*	5-12	0-50	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-7.0	4.5-5.5	<2	-	436	0.40
Kld-clB	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	35-75	5.5-6.5	5.5-7.0	<2	-	3,847	3.51
Kld-gm-clB/b	2-5	>150	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	35-75	5.5-6.5	5.5-7.0	<2	-	2,140	1.96
Kld-mw-clB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ปานกลาง	<10	35-75	5.5-6.5	5.5-7.0	<2	-	140	0.13
Li-gclC	5-12	25-50	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	5.5-7.0	5.5-6.5	<2	-	482	0.44
Li-gclD	12-20	25-50	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	5.5-7.0	5.5-6.5	<2	-	1,936	1.77
ML-gclC	5-12	25-50	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	5.5-7.0	5.5-6.5	<2	-	2,368	2.16
ML-gclC-Ws-clC	5-12	25-50/50-100	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	5.5-7.0/ 6.0-7.0	5.5-6.5/ 5.5-7.0	<2	-	2,040	1.86
Nao-clA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	35-75	5.0-5.5	5.5-6.5	<2	-	4,930	4.50
Ws-clB	2-5	50-100	ดี	ปานกลาง	10-20	35-75	6.0-7.0	5.5-7.0	<2	-	10,023	9.16
SC	>35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	71,613	65.43
W	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,611	1.47
รวมทั้งหมด											109,458	100.00

หมายเหตุ: 1. * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน
2. เนื้อที่คำนวณด้วยโปรแกรมระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน (2566)

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาด้วง อำเภอนาด้วง จังหวัดเลย

รูปที่ 3-1 ทรัพยากรดิน ตำบลนาด้วง อำเภอนาด้วง จังหวัดเลย

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2566 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลนาด้วง

- 1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ดินมีการชะล้างพังทลาย และดินเป็นกรด
- 2) เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง และค่าแรงงานสูง
- 3) มีแมลงศัตรูพืช และโรคพืชระบาดในแปลงเกษตร
- 4) ขาดแคลนแหล่งน้ำขนาดใหญ่ สระเก็บน้ำไม่มีน้ำทั้งปี และระบบชลประทานการส่งน้ำยังไม่ทั่วถึงในพื้นที่การเกษตร

- 5) ราคาผลผลิตตกต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง
- 6) ขาดเอกสารสิทธิ์ในที่ดินทำกิน
- 7) ถนนทางการเกษตรคับแคบ
- 8) ไฟฟ้าการเกษตรไม่ทั่วถึง

4.1.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และตำบลนาด้วง คือ

- 1) แก้ปัญหาดินเสื่อมโทรม ฟื้นฟูให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์เหมาะสมกับการปลูกพืช และการป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
- 2) การปรับปรุงดินกรด (โดโลไมท์) เพื่อปรับสภาพดินให้เหมาะสมกับการปลูกพืช
- 3) จัดหาแหล่งซื้อเมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง ที่ราคาถูกลงคุณภาพดี และรวมกลุ่มการจ้างเครื่องจักรกลทางการเกษตรเพื่อต่อราคา
- 4) การใช้พันธุ์พืชที่ทนต่อโรคและแมลง
- 5) แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ ขุดลอกอ่างเก็บน้ำ และวางระบบชลประทานการส่งน้ำยังพื้นที่ทางการเกษตรได้อย่างทั่วถึง
- 6) จัดหาตลาดเพื่อรองรับผลผลิต
- 7) การได้เอกสารสิทธิ์เป็นของตนเอง
- 8) ปรับปรุงขยายถนนทางการเกษตร
- 9) จัดหาไฟฟ้าทางการเกษตร

ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

- 1) **แรงขับเคลื่อน (Driver)** มี 5 ประการ คือ
 - 1.1) นโยบายรัฐด้านการเกษตร
 - 1.2) การขยายตัวของเมือง การขยายตัวของภาคเกษตร และอุตสาหกรรม

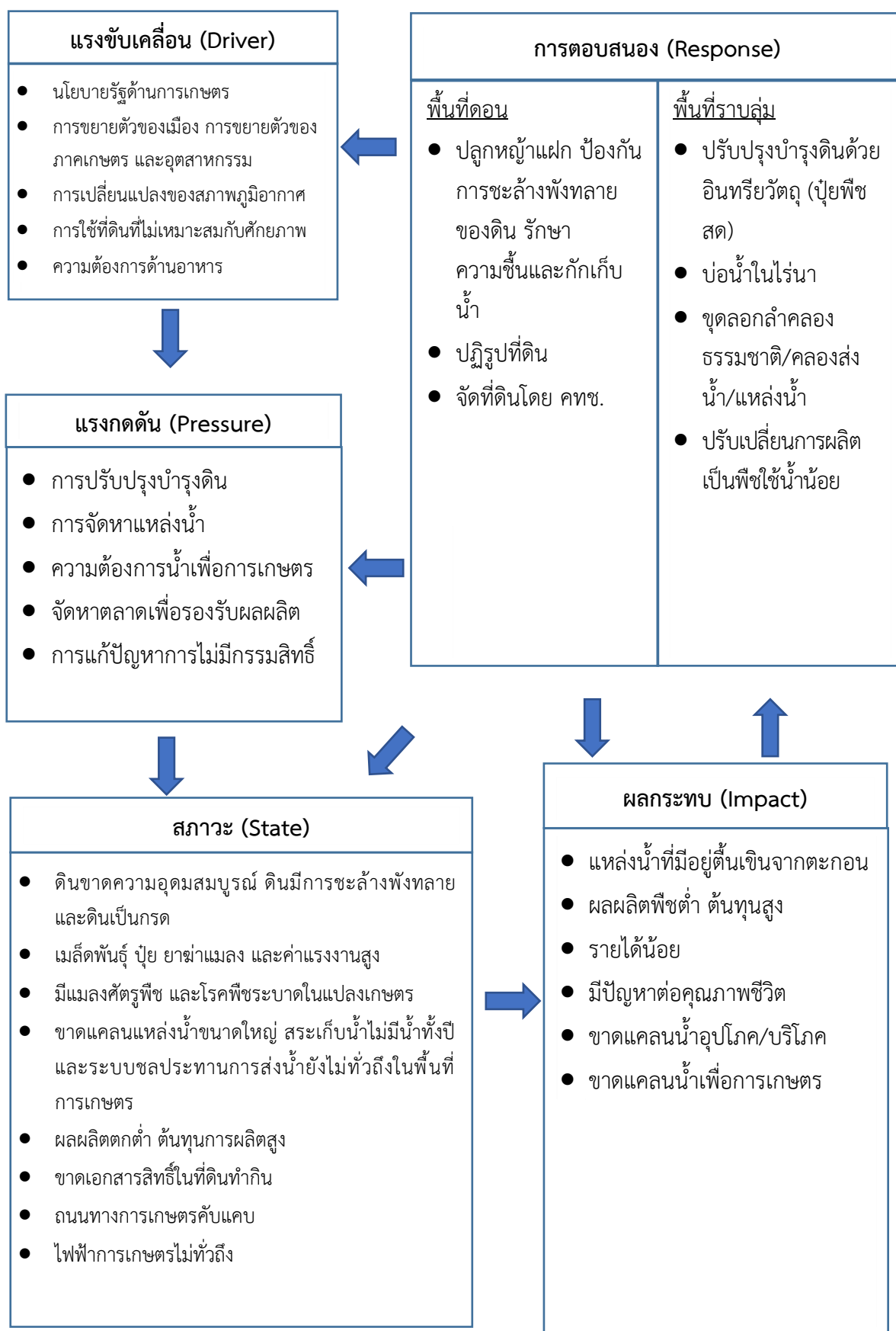
- 1.3) การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ
- 1.4) การใช้ที่ดินที่ไม่เหมาะสมกับศักยภาพ
- 1.5) ความต้องการด้านอาหาร
- 2) **แรงกดดัน (Pressure)** ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 5 ประการ คือ
 - 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
 - 2.2) การจัดหาแหล่งน้ำ
 - 2.3) ความต้องการน้ำเพื่อการเกษตร
 - 2.4) จัดหาตลาดเพื่อรองรับผลผลิต
 - 2.5) การแก้ปัญหาการไม่มีกรรมสิทธิ์
- 3) **สภาวะ (State)** ที่เกิดแรงกดดัน มี 8 ประการ คือ
 - 3.1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ดินมีการชะล้างพังทลาย และดินเป็นกรด
 - 3.2) เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง และค่าแรงงานสูง
 - 3.3) มีแมลงศัตรูพืช และโรคพืชระบาดในแปลงเกษตร
 - 3.4) ขาดแคลนแหล่งน้ำขนาดใหญ่ สระเก็บน้ำไม่มีน้ำทั้งปี และระบบชลประทานการส่งน้ำยังไม่ทั่วถึงในพื้นที่การเกษตร
 - 3.5) ราคาผลผลิตตกต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง
 - 3.6) ขาดเอกสารสิทธิ์ในที่ดินทำกิน
 - 3.7) ถนนทางการเกษตรคับแคบ
 - 3.8) ไฟฟ้าการเกษตรไม่ทั่วถึง
- 4) **ผลกระทบ (Impact)** ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 6 ประการ คือ
 - 4.1) แหล่งน้ำที่มีอยู่ตื้นเขินจากตะกอน
 - 4.2) ผลผลิตพืชต่ำ ต้นทุนสูง
 - 4.3) รายได้น้อย
 - 4.4) มีปัญหาต่อคุณภาพชีวิต
 - 4.5) ขาดแคลนน้ำอุปโภค/บริโภค
 - 4.6) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร
- 5) **การตอบสนอง (Response)** ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้
 - อดีต-ปัจจุบัน**
 - พื้นที่ดอน**
 - 5.1) ปลูกหญ้าแฝก ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน รักษาความชื้นและกักเก็บน้ำ
 - 5.2) ปฏิรูปที่ดิน
 - 5.3) จัดที่ดินโดย คทช.
 - พื้นที่ราบลุ่ม**
 - 5.4) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ (ปุ๋ยพืชสด)
 - 5.5) บ่อน้ำในไร่นา
 - 5.6) ขุดลอกลำคลองธรรมชาติ/คลองส่งน้ำ/แหล่งน้ำ

5.7) ปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชใช้น้ำน้อย

อนาคต

- (1) บ่อตกตะกอน
 - (2) คูรับน้ำขอบเขา
 - (3) ฝายชะลอน้ำ
 - (4) พัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล
 - (5) ประกาศเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - (6) การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri – Map)
- ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-1

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลนาด้วง อำเภอนาด้วง จังหวัดเลย

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลนาด้วง อำเภอนาด้วง จังหวัดเลย มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

4.2.1 บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม

1) ข้าวนาปี เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีในช่วงฤดูฝน โดยปลูกเดือนกรกฎาคม และเก็บเกี่ยวเดือนธันวาคม

2) ข้าวนาปี - ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีเดือนกรกฎาคมถึงเดือนธันวาคม และปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์หลังการเก็บเกี่ยวข้าว ระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนมิถุนายน

4.2.2 บริเวณพื้นที่ดอน

1) พืชไร่ ที่นิยมปลูก ได้แก่ มันสำปะหลัง อ้อย

2) ไม้ยืนต้น ที่นิยมปลูก ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน กาแฟ

ชนิดพืช	เดือน	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม													
1. ข้าวนาปี								ข้าวนาปี					
2. ข้าวนาปี+ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์		ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์						ข้าวนาปี					
บริเวณพื้นที่ดอน													
1. พืชไร่	มันสำปะหลัง อ้อย												
2. ไม้ยืนต้น	ยางพารา ปาล์มน้ำมัน กาแฟ												

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลนาด้วง อำเภอนาด้วง จังหวัดเลย

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้นๆเหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่างๆ หรือการปลูกพืชต่างๆ โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกทรง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิต และ คำธณ, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1 : ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2 : มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อ การเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3 : มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือ กิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N : มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือ ปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความ เหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมรวมความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาพการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการเขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินในแต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ยางพารา อ้อย ข้าวโพด มันสำปะหลัง

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลนาด้วง อำเภอนาด้วง จังหวัดเลย ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดินดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของที่ดิน ตำบลนาด้วง อำเภอนาด้วง จังหวัดเลย

หน่วยแผนที่ดิน	ยางพารา	อ้อย	ข้าวโพด	มันสำปะหลัง
AC-pd,fl-sIA	N	S3o	N	N
AC-pd,fl-sIA*	N	S3o	N	N
Ch-gclB	S3r	S3r	S3r	S3r
Ch-gclC	S3r	S3r	S3r	S3r
Kld-clB	S2n	S2ns	S2n	S2n
Kld-gm-clB/b	S3o	S2ons	S3o	N
Kld-mw-clB	S2on	S2ons	S2on	S2on
Li-gclC	S3r	S3r	S3r	S3r
Li-gclD	S3r	S3er	S3er	S3er
Ml-gclC	S3r	S3r	S3r	S3r
Ml-gclC-Ws-clC	S3r	S3r	S3r	S3r
Nao-clA	S3o	S2ons	S3o	N
Ws-clB	S2r	S2rs	S2r	S2r
SC	N	N	N	N

หมายเหตุ: * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

- e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน
- r = สภาวะการหยั่งลึกของราก
- o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช
- n = ความจุในการดูดยึดธาตุอาหาร
- s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร

บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์การอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี พ.ศ. 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายในปี พ.ศ. 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งจะมีรายละเอียดและเฉพาะเจาะจงมากกว่าแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศที่ใช้เป็นกรอบนโยบายการพัฒนาพื้นที่ระดับประเทศ เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทางการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมเนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จาก การวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 แผนการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลนาด้วง อำเภอนาด้วง จังหวัดเลย สามารถกำหนดออกเป็น 6 เขตหลัก ได้แก่ เขตป่าไม้ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่น ๆ เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตป่าไม้

เป็นเขตพื้นที่ที่อยู่ในเขตป่าตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อุทยานแห่งชาติ เขตป่าไม้ถาวร หรืออยู่ในพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้นที่ 1A 1B หรือ 2 พื้นที่ในเขตนี้ส่วนใหญ่ยังคงสภาพเป็นป่าไม้ บางบริเวณได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบที่ไม่เหมาะสม ไม่เป็นไปตามมาตรการหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์ของที่ดินหรือทรัพยากรป่าไม้ของพื้นที่นั้น ๆ ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตป่าไม้สมบูรณ์ เขตป่าไม้เสื่อมโทรม และเขตพื้นที่พุ่มธรรมชาติ มีเนื้อที่ 62,668 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 57.25 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตป่าไม้สมบูรณ์ (สัญลักษณ์ 1100) มีเนื้อที่ 14,509 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 13.26 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่อยู่ภายในเงื่อนไชดังกล่าวข้างต้น แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้สมบูรณ์

2) เขตป่าไม้เสื่อมโทรม (สัญลักษณ์ 1200) มีเนื้อที่ 8,407 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 7.68 ของเนื้อที่ตำบล แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้ที่มีลักษณะเสื่อมโทรม ซึ่งหากปล่อยให้ตามธรรมชาติไม่มีการเข้าไปปรบกวอนอาจฟื้นตัวกลับมาเป็นป่าสมบูรณ์ได้ดั้งเดิม

3) เขตพื้นที่พุ่มธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 1300) มีเนื้อที่ 39,752 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 36.32 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีการบุกรุก แฉ้วถางพื้นที่ป่าไม้ และเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์พื้นที่เป็นอย่างอื่น ส่วนใหญ่เพื่อทำการเกษตร

6.2.2 เขตเกษตรกรรม

เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 4 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมขั้นสูง เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ และเขตประมง มีเนื้อที่ 38,113 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 34.82 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมขั้นดี พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตมากที่สุดในตัวตำบล เนื่องจากมีระบบชลประทาน สามารถส่งน้ำช่วยในการปลูกพืชเพื่อทำการเกษตรนอกฤดูฝน โดยเฉพาะข้าวนาปรัง และพืชอายุสั้นได้เป็นอย่างดี และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช ส่งผลให้มีศักยภาพของที่ดินที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกในระดับสูงถึงปานกลาง มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2110) มีเนื้อที่ 929 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.85 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมสูงถึงปานกลาง และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวโดยส่วนใหญ่เป็นลักษณะ นาปีตามด้วยนาปรัง และบางพื้นที่ทำนาปีตามด้วยพืชฤดูแล้งชนิดต่าง ๆ

(2) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2120) มีเนื้อที่ 50 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.05 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ กัลลวย

(3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2130) มีเนื้อที่ 131 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.12 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน

(4) เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2140) มีเนื้อที่ 236 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.22 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูก ได้แก่ อ้อย

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตรองจากเขตเกษตรกรรมขั้นดี ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) และเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) เป็นเขตที่มีการบริหารจัดการด้านทรัพยากรน้ำโดยเฉพาะระบบชลประทาน มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม ดินข้อจำกัดจากลักษณะดิน ซึ่งมีสมบัติดินที่ไม่เหมาะสมบางประการ มีรายละเอียดดังนี้

- เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2211) มีเนื้อที่ 1,327 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.21 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวโดยส่วนใหญ่เป็นลักษณะ นาปีตามด้วยนาปรัง และบางพื้นที่ทำนาปีตามด้วยพืชฤดูแล้งชนิดต่าง ๆ

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2212) มีเนื้อที่ 191 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.17 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ มะขาม

- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2213) มีเนื้อที่ 790 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.72 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน สัก

- เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2214) มีเนื้อที่ 1,149 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.05 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูก ได้แก่ ข้าวโพด อ้อย มันสำปะหลัง

- เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2215) มีเนื้อที่ 7 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน

(2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เป็นเขตที่ทำการเกษตรโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งส่งผลให้มีข้อจำกัดต่อการเพาะปลูกพืชด้านความชื้นที่พืชนำไปใช้ประโยชน์ ในส่วนของดินมีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับสูงถึงปานกลาง และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช มีรายละเอียดดังนี้

- เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2221) มีเนื้อที่ 3,924 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 3.58 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2222) มีเนื้อที่ 225 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.21 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ กล้วย มะขาม ลำไย
- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2223) มีเนื้อที่ 981 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.90 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ ยางพารา สัก และ ปาล์มน้ำมัน
- เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2224) มีเนื้อที่ 2,099 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.92 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูก ได้แก่ ข้าวโพด อ้อย และ มันสำปะหลัง
- เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2225) มีเนื้อที่ 29 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรมที่ต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เป็นข้อจำกัดของการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่างๆ การทำเกษตรในเขตนี้อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม พบปัญหาทางกายภาพของดินที่สำคัญหลาย เช่น เป็นดินตื้นซึ่งเป็นข้อจำกัดของการหยั่งรากพืชในการยึดลำต้นและการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน เนื้อดินเป็นทรายจัด ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการอุ้มน้ำ เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชัน เป็นต้น จากข้อจำกัดการใช้ที่ดินดังกล่าวข้างต้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงและมีมาตรการเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ให้สูงขึ้น รวมถึงการป้องกันไม่ให้เกิดสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมจากการใช้พื้นที่ มีรายละเอียดดังนี้

- (1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2310) มีเนื้อที่ 2,457 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 2.24 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง
- (2) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2320) มีเนื้อที่ 1,638 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.50 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ กล้วย มะขาม ลำไย
- (3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2330) มีเนื้อที่ 12,268 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 11.21 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ ยางพารา
- (4) เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2340) มีเนื้อที่ 9,662 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 8.83 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูก ได้แก่ มันสำปะหลัง และอ้อย
- (5) เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2350) มีเนื้อที่ 3 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.00 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน

3) เขตประมง (สัญลักษณ์ 2400) มีเนื้อที่ 7 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่ทำกิจกรรมด้านการประมง ได้แก่ การเลี้ยงสัตว์น้ำประเภทต่าง ๆ

6.2.3 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง

มีเนื้อที่ 2,674 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 2.44 ของเนื้อที่ตำบลประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 2,585 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 2.36 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

(2) เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต (สัญลักษณ์ 3200) มีเนื้อที่ 69 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.06 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินประเภทโรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรประเภทต่าง ๆ

(3) และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ (สัญลักษณ์ 3300) มีเนื้อที่ 20 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินที่นอกเหนือจาก 2 เขตดังกล่าวข้างต้น เช่น สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ รีสอร์ท โรงแรม เกสต์เฮ้าส์

6.2.4 เขตแหล่งน้ำ

มีเนื้อที่ 2,826 ไร่ หรือร้อยละ 2.58 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 270 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.25 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง คลอง แม่น้ำ เป็นต้น

(2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 2,556 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 2.34 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น คลองชลประทาน อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

6.2.5 เขตพื้นที่อื่น ๆ

(สัญลักษณ์ 5000) มีเนื้อที่ 2,116 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.93 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ

6.2.6 เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(สัญลักษณ์ 6000) มีเนื้อที่ 1,061 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.97 ของเนื้อที่ตำบล มีการใช้ที่ดินเป็นป่าไม้ที่พบในพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งอยู่นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ส่วนใหญ่เป็นป่าปลูกป่าชุมชน

ทั้งนี้ในเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) หากมีการปรับปรุงบำรุงดิน หรือปรับโครงสร้างของพื้นที่ให้เหมาะสม เช่น ยกร่อง จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำประเภทต่างๆ สามารถยกระดับเป็นเขตเกษตรกรรมชั้นดีได้ เนื่องจากมีการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำไว้แล้ว โดยเฉพาะระบบชลประทาน

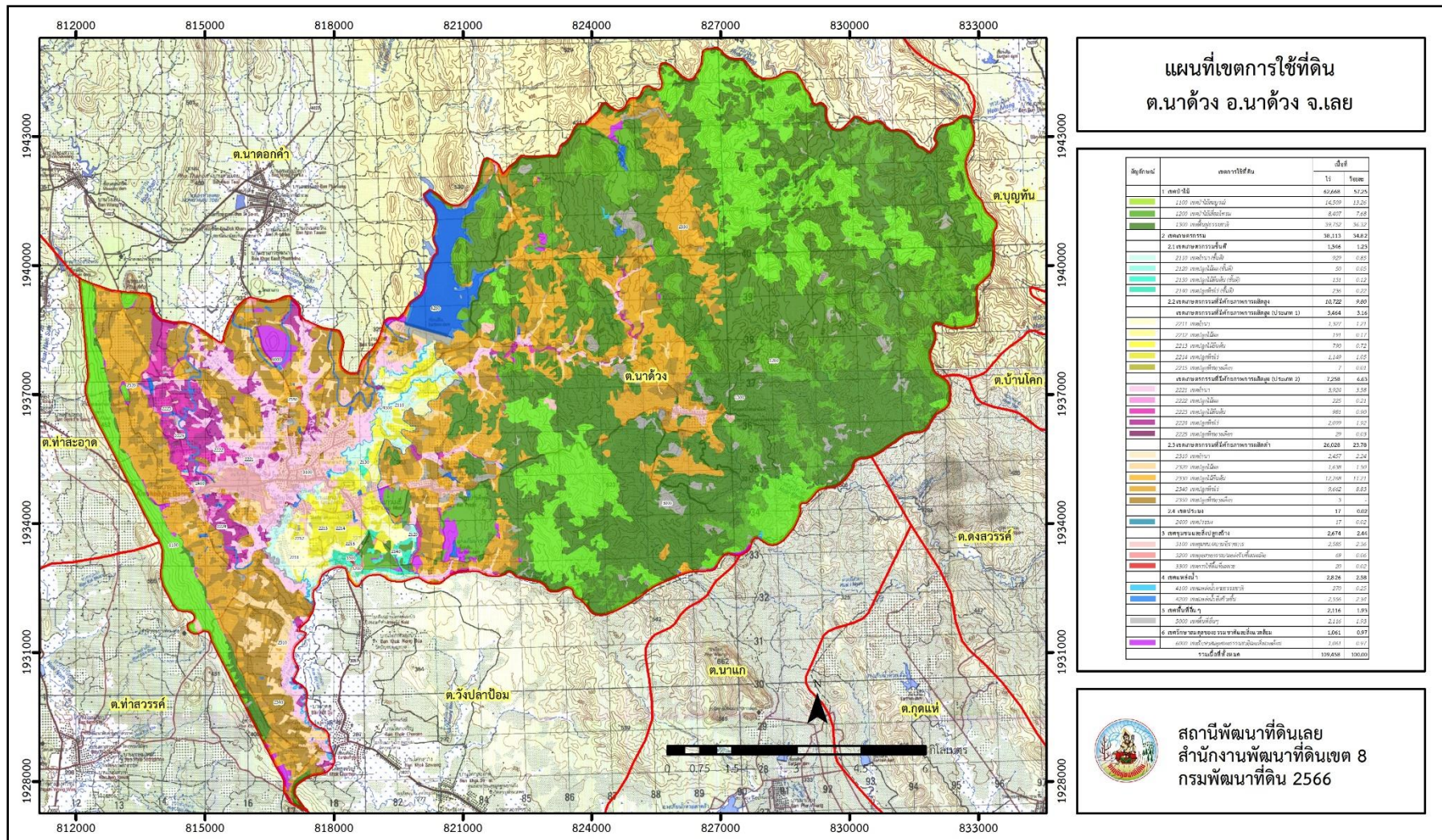
ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลนาด้วง อำเภอนาด้วง จังหวัดเลย

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
1. เขตป่าไม้	62,668	57.25
1.1 เขตป่าไม้สมบูรณ์	14,509	13.26
1.2 เขตป่าไม้เสื่อมโทรม	8,407	7.68
1.3 เขตฟื้นฟูธรรมชาติ	39,752	36.32
2. เขตเกษตรกรรม	38,113	34.82
2.1 เขตเกษตรกรรมชั้นดี	1,346	1.23
1) เขตทำนา	929	0.85
2) เขตปลูกไม้ผล	50	0.05
3) เขตปลูกไม้ยืนต้น	131	0.12
4) เขตปลูกพืชไร่	236	0.22
2.2 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง	10,722	9.80
เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภท 1)	3,464	3.16
1) เขตทำนา	1,327	1.21
2) เขตปลูกไม้ผล	191	0.17
3) เขตปลูกไม้ยืนต้น	790	0.72
4) เขตปลูกพืชไร่	1,149	1.05
5) เขตปลูกพืชทางเลือก	7	0.01
เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภท 2)	7,258	6.63
1) เขตทำนา	3,924	3.58
2) เขตปลูกไม้ผล	225	0.21
3) เขตปลูกไม้ยืนต้น	981	0.90
4) เขตปลูกพืชไร่	2,099	1.92
5) เขตปลูกพืชทางเลือก	29	0.03
2.3 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ	26,028	26.80
1) เขตทำนา	5,116	2.24
2) เขตปลูกไม้ผล	58	1.50
3) เขตปลูกไม้ยืนต้น	751	11.21
4) เขตปลูกพืชไร่	751	8.83
5) เขตปลูกพืชทางเลือก	3	-
2.4 เขตประมง	17	0.02
3. เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	2,674	2.44
4. เขตแหล่งน้ำ	2,826	2.58
5. เขตพื้นที่อื่นๆ	2,116	1.93
6. เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1,061	0.97
รวม	109,458	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาด้วง อำเภอนาด้วง จังหวัดเลย

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลนาด้วง อำเภอนาด้วง จังหวัดเลย

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลนาด้วง อำเภอนาด้วง จังหวัดเลย แล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ถึง 2571

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลนาด้วงไปเสนอต่อเทศบาลตำบลนาด้วง เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกิจกรรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน และได้รับการเชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาตำบล

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินเลย เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.1.4 กรมพัฒนาที่ดินพิจารณาสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมและโครงการตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนการใช้ที่ดิน

7.1.5 สถานีพัฒนาที่ดินเลย นำเสนอต่อที่ประชุมจังหวัด/อำเภอ เพื่อสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น นำโครงการภายใต้หน่วยงานมาพัฒนาพื้นที่ตามแผนการใช้ที่ดินกำหนด

7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ (ตารางที่ 7-1)

เขตเกษตรกรรม

1) **ดินขาดความอุดมสมบูรณ์/ดินตื้น** มีแผนงาน/โครงการปรับปรุงบำรุงดิน ดังนี้

- (1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
- (2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด (ปอเทือง)
- (3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ (ปุ๋ยพืชสด)
- (4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- (5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์
- (6) การรณรงค์ไถกลบตอซัง
- (7) การจัดหาปุ๋ยไนโตรเจน
- (8) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
- (9) การส่งเสริมพัฒนาปรับปรุงบำรุงดิน (หมอดินอาสา)
- (10) การส่งเสริมพัฒนาปรับปรุงบำรุงดิน (เกษตรกรทั่วไป/กลุ่มแปลงใหญ่)

2) **การชะล้างพังทลายของดิน** มีแผนงาน/โครงการฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ดังนี้

- (1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

- 3) **พื้นที่แล้งซ้ำซาก** มีแผนงาน/โครงการบริหารจัดการน้ำ ดังนี้
- (1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - (2) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
 - (3) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ

7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น (ตารางที่ 7-2)

7.3.1 เขตเกษตรกรรม

1) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น

(1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด)

(2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices : GAP) (กรมวิชาการเกษตร)

(3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)

(4) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (สำนักทรัพยากรน้ำบาดาล เขต 4)

2) เขตปศุสัตว์ และเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดเลย)

7.3.2 เขตแหล่งน้ำ

สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานจังหวัดเลย)

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เทศบาลตำบลนาด้วง เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2566 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน การขาดแคลนน้ำ ปรับรูปที่ดินและเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตให้เหมาะสมกับที่ดิน

เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ของตำบลนาด้วง สถานีพัฒนาที่ดินเลยได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

ปัญหาของตำบลนาด้วงในภาพรวมสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 3 ประการ คือ (1) ปัญหาดินเสื่อมโทรม (2) ปัญหาการขาดแคลนแหล่งน้ำ (3) ปัจจัยการผลิตมีราคาสูง และมีปัญหารองลงมา คือ ปัญหาการไร้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน ปัญหาดังกล่าวนี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม

ในกรณีของปัญหาความเสื่อมโทรมของที่ดินนั้นจะรวมถึง (1) การชะล้างพังทลายของดิน (2) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ (3) ดินตื้น (4) ดินกรด และจากการวิเคราะห์ความลาดชันของตำบลนาด้วง ซึ่งมีเนื้อที่รวม 109,458 ไร่ นั้น พบว่า ระดับความลาดชันมากกว่า 12% มีจำนวน 73,549 ไร่ หรือร้อยละ 67.20 ระดับความลาดชันระหว่าง 5-12% มีจำนวน 2,522 ไร่ หรือร้อยละ 3.88 ระดับ

ความลาดชันระหว่าง 2-5% มีจำนวน 12,303 ไร่ หรือร้อยละ 19.47 มีที่ราบที่ระดับความลาดชัน 0-2% มีจำนวน 6,218 หรือร้อยละ 5.68 จากการที่สภาพภูมิประเทศเป็นพื้นที่ลาดชันดังกล่าวนี้ ผลกระทบที่ตามมา คือ เกิดการสูญเสียดินที่มีความรุนแรงถึงรุนแรงมากที่สุดรวม 9,066 ไร่ หน้าที่ดินถูกชะล้างลงมาพื้นที่ด้านล่างจึงไปทับถมลำน้ำตามธรรมชาติ เหมือง ฝาย และอ่างเก็บน้ำ จนตื้นเขินไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ได้ เกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำทุกหมู่บ้าน ทั้งน้ำเพื่ออุปโภค-บริโภคและน้ำเพื่อการเกษตร นอกจากนี้ในพื้นที่ที่มีความลาดชันมากกว่า 20% มีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำครอบคลุมพื้นที่เพียงบางส่วนของตำบลเท่านั้น จึงเกิดปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน ปัญหาความอุดมสมบูรณ์ของดินที่เกิดขึ้น เนื่องจากการใช้ที่ดินติดต่อกันเป็นเวลานานทำให้โครงสร้างของดินได้รับผลกระทบในพื้นที่ที่มีการไถพรวนด้วยเครื่องจักรกลติดต่อกันเป็นระยะเวลาอันยาวนานทำให้ดินแน่น น้ำและอากาศในดินสูญเสียไป ธาตุอาหารและอินทรีย์วัตถุมีปริมาณลดลงเนื่องจากพืชนำไปใช้ และอินทรีย์วัตถุย่อยสลาย

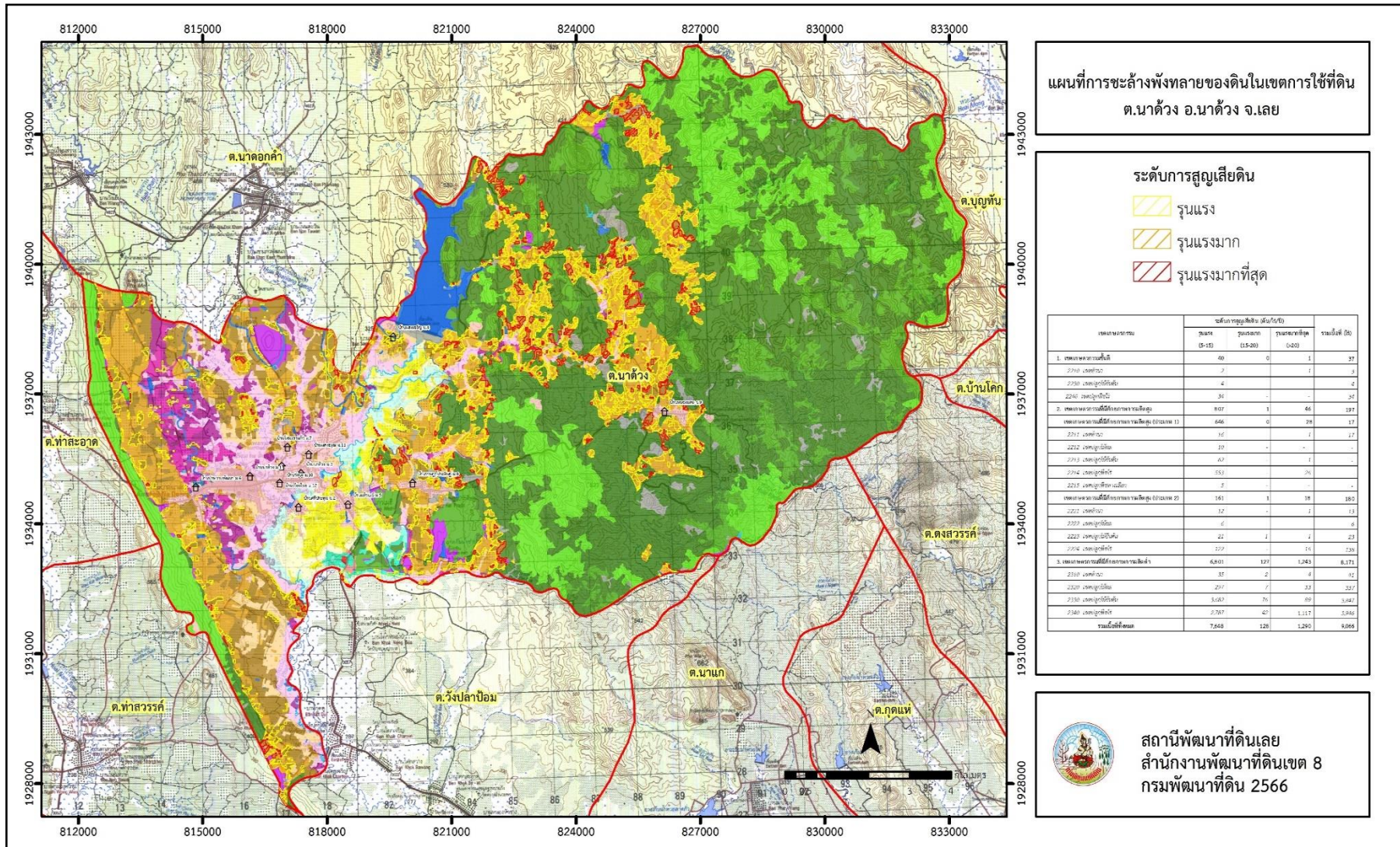
ปัญหาการขาดแคลนน้ำ เกิดจากการทับถมของตะกอนดินในแหล่งน้ำจนตื้นเขินแล้ว ยังมีสาเหตุมาจากประชากรเพิ่มขึ้น กิจกรรมที่ต้องใช้น้ำเพิ่มขึ้น ทำการเกษตรเพิ่มขึ้น รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เช่น ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ ฝนทิ้งช่วง จนเกิดความแห้งแล้ง การขาดแคลนน้ำจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จำเป็นต้องวางระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อกักน้ำในดิน คงความอุดมสมบูรณ์ เพื่อจัดหาน้ำให้แหล่งน้ำต้นทุน ขุดเจาะบ่อบาดาลและวิธีการต่างๆ ให้เพียงพอแก่ความต้องการ

ประเด็นหลักจากข้อเสนอให้แก้ไขปัญหาระบบขาดแคลนน้ำและน้ำท่วม จะสรุปได้ว่ามี 6 ประการ คือ (1) การขุดลอกแหล่งน้ำในปัจจุบันซึ่งรวมถึงอ่างเก็บน้ำ (2) ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ ฝายกั้นน้ำเพิ่มเติมจากที่มีอยู่เดิม (3) ขุดเจาะบ่อบาดาล (4) ก่อสร้างคลองส่งน้ำเพื่อการกระจายน้ำ (5) ป้องกันน้ำท่วม และ (6) ขุดสระน้ำในไร่นา

การแก้ไขปัญหามหาการขาดแคลนน้ำหรือน้ำท่วมจะต้องดำเนินการทั้งตำบล โดยจัดทำโครงการ “การพัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบ” ทั้งพื้นที่ตำบลที่รวมข้อเสนอในการแก้ไขปัญหามา 6 ประการ จะต้องมีการอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อลดการชะล้างพังทลาย การสูญเสียดิน ชะลอการไหลของน้ำ การขุดลอกคลอง ก่อสร้างสระน้ำ ฝายกั้นน้ำ คลองส่งน้ำ คลองระบายน้ำหรือพนังป้องกันน้ำท่วม การขุดบ่อบาดาล และสระน้ำในไร่นา (รูปที่ 7-1)

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาด้วง อำเภอนาด้วง จังหวัดเลย

รูปที่ 7-1 การชะล้างพังทลายของดินในเขตการใช้ที่ดิน ตำบลนาด้วง อำเภอนาด้วง จังหวัดเลย

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตเกษตรกรรมที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567-2571

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1. เขตเกษตรกรรมชั้นดี เนื้อที่ 1,346 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	200,948
	1.1 ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดใช้สารเคมีทางการเกษตร	31,200
	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด (ปอเทือง)	71,400
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ (ปุ๋ยพืชสด)	7,200
	1.4 การบริหารจัดการดินและวิเคราะห์ดินทางห้องปฏิบัติการ	3,600
	1.5 การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์	40,800
	1.6 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	1,800
	1.7 ธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยอินทรีย์/น้ำหมักชีวภาพ)	44,948
	2. การบริหารจัดการน้ำ	261,110
	2.1 บริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map)	32,000
	2.2 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	36,960
	2.3 ขุดลอกอ่างเก็บน้ำ/พัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก	32,150
	2.4 ขุดบ่อบาดาล	160,000
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	48,000
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	48,000

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
2. เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง เนื้อที่ 10,722 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	1,641,552
	1.1 ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดใช้สารเคมีทางการเกษตร	268,900
	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด (ปอเทือง)	642,600
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ (ปุ๋ยพืชสด)	64,800
	1.4 การบริหารจัดการดินและวิเคราะห์ดินทางห้องปฏิบัติการ	32,400
	1.5 การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์	367,200
	1.6 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	16,200
	1.7 ธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยอินทรีย์/น้ำหมักชีวภาพ)	249,452
	2. การบริหารจัดการน้ำ	2,119,026
	2.1 บริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map)	288,000
	2.2 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	101,640
	2.3 ขุดลอกอ่างเก็บน้ำ/พัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก	289,386
	2.4 ขุดบ่อบาดาล	1,440,000
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	408,000
3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	408,000	

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
3. เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ เนื้อที่ 26,028 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	2,781,600
	1.1 ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดใช้สารเคมีทางการเกษตร	468,000
	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด (ปอเทือง)	1,071,000
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ (ปุ๋ยพืชสด)	108,000
	1.4 การบริหารจัดการดินและวิเคราะห์ดินทางห้องปฏิบัติการ	54,000
	1.5 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์	612,000
	1.6 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	27,000
	1.7 ธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยอินทรีย์/น้ำหมักชีวภาพ)	441,600
	2. การบริหารจัดการน้ำ	3,916,704
	2.1 บริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการ	480,000
	2.2 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	554,400
	2.3 ขุดลอกอ่างเก็บน้ำ/พัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก	482,304
	2.4 ขุดบ่อบาดาล	2,400,000
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	720,000
3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	720,000	

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
4. เขตประมง เนื้อที่ 17 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	
	1.1 สารเร่ง พด.6 จุลินทรีย์ผลิตสารบำบัดน้ำเสีย	11,900
	2. การบริหารจัดการน้ำ	
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	231,000
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	24,000
รวมเขตเกษตรกรรม	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	4,636,000
	2. การบริหารจัดการน้ำ	6,527,840
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	1,200,000
	รวมแผนงาน/โครงการ	12,363,840

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตเกษตรกรรม 1.1 เขตเกษตรกรรมชั้นดี เนื้อที่ 6,887 ไร่ 1.2 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง เนื้อที่ 10,722 ไร่ 1.3 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ เนื้อที่ 26,028 ไร่	การแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรม เพิ่มพูนความอุดมสมบูรณ์ของดิน และเพิ่มศักยภาพการผลิต 1) โครงการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งตามศักยภาพ (สนง.สหกรณ์จังหวัดเลย) 2) โครงการเกษตรอินทรีย์ (ศวพ.เลย) 3) โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตร (ศวพ.เลย) 4) โครงการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม (ศวพ.เลย) 5) โครงการบริหารความหลากหลายชีวภาพ (ศวพ.เลย) 6) โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) 7) โครงการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัดเลย) 8) โครงการสร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัดเลย) 9) โครงการพัฒนาเกษตรกรยั่งยืน (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัดเลย) 10) โครงการพัฒนารัฐกิจชุมชนในเขตปฏิรูปที่ดิน (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัดเลย) 11) โครงการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัดเลย) 12) โครงการพัฒนาการผลิตพืชปลอดภัยโดยระบบโรงเรือน (ทต.นาดัง) 13) โครงการผลิตปุ๋ยหมักจากเปลือกข้าวโพด (ทต.นาดัง) 14) โครงการผลิตปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ (ทต.นาดัง)

ตารางที่ 7-2 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
	<p>การปรับปรุงที่ดินและเปลี่ยนกิจกรรมการผลิต</p> <ol style="list-style-type: none">1) โครงการพัฒนาเครือข่ายงานส่งเสริมการเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัดเลย)2) โครงการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพองค์กรเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัดเลย)3) โครงการขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน (สนง.เกษตรจังหวัดเลย)4) โครงการส่งเสริมเกษตรกรรมทางเลือก (สนง.เกษตรจังหวัดเลย)5) โครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัดเลย)6) โครงการส่งเสริมเกษตรผสมผสาน (สนง.เกษตรจังหวัดเลย)7) โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัดเลย)8) โครงการพัฒนาตลาดสินค้าเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัดเลย)9) โครงการธนาкарสินค้าเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัดเลย)10) โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรรูปแบบประชารัฐ (สนง.เกษตรจังหวัดเลย)11) โครงการศักยภาพการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัดเลย)12) โครงการผลิตพันธุ์พืชและปัจจัยการผลิต (สนง.เกษตรจังหวัดเลย)13) โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ (สนง.เกษตรจังหวัดเลย)14) โครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (สนง.เกษตรอำเภอนาด้วง)15) โครงการผลิตและสนับสนุนหัวเชื้อจุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืช (สนง.เกษตรจังหวัดเลย)16) โครงการสนับสนุนการผลิตจุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืชทดแทนการใช้สารเคมี (สนง.เกษตรจังหวัดเลย)17) โครงการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน (ทต.นาด้วง)

ตารางที่ 7-2 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1.4 เขตประมง เนื้อที่ 17 ไร่	1) โครงการเลี้ยงปลาในสระน้ำขนาดเล็ก (ทต.นาด้วง)
2. เขตแหล่งน้ำ เนื้อที่ 2,826 ไร่	1) โครงการศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งน้ำชลประทาน (โครงการชลประทานเลย) 2) โครงการพัฒนาระบบชลประทานด้วยนวัตกรรม (โครงการชลประทานเลย) 3) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำ (โครงการชลประทานเลย) 4) โครงการพัฒนาโครงการชลประทานเดิม (โครงการชลประทานเลย) 5) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการส่งและระบายน้ำ (โครงการชลประทานเลย) 6) โครงการจัดรูปที่ดินและจัดระบบน้ำในพื้นที่ชลประทานเดิม (โครงการชลประทานเลย)

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาด้วง อำเภอนาด้วง จังหวัดเลย

ตารางที่ 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลนาด้วง อำเภอนาด้วง จังหวัดเลย แผน 5 ปี (พ.ศ. 2567-2571)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงาน	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม	หน่วยงานรับผิดชอบ	
			2567	2568	2569	2570	2571		2567	2568	2569	2570	2571			
	1. การปรับปรุงบำรุงดิน														4,636,000	
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่/ไม่ผล/ไม่ยืนต้น	1.1 ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	ราย	120	120	120	120	120	600	156,000	156,000	156,000	156,000	156,000	780,000	พต.	
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด (ปอเทือง)	ตัน	12	12	12	12	12	60	357,000	357,000	357,000	357,000	357,000	1,785,000	พต.	
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ (ปุ๋ยพืชสด)	ไร่	2,400	2,400	2,400	2,400	2,400	12,000	36,000	36,000	36,000	36,000	36,000	180,000	พต.	
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่/ไม่ผล/ไม่ยืนต้น/เขตปลูกพืชทางเลือก	1.4 การบริหารจัดการดินและวิเคราะห์ดินทางห้องปฏิบัติการ	ตัวอย่าง	120	120	120	120	120	600	18,000	18,000	18,000	18,000	18,000	90,000	พต.	
เขตปลูกไม่ผล/ไม่ยืนต้น/เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่	1.5 การจัดหาปูนโดโลไมท์	ตัน	120	120	120	120	120	600	204,000	204,000	204,000	204,000	204,000	1,020,000	พต.	
เขตปลูกไม่ผล/ไม่ยืนต้น/เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่	1.6 การส่งเสริมปรับปรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	600	600	600	600	600	3,000	9,000	9,000	9,000	9,000	9,000	45,000	พต.	
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่	1.7 ธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยอินทรีย์, น้ำหมักชีวภาพ)	แห่ง		1	1	1	1	4		184,000	184,000	184,000	184,000	736,000	พต.	
	2. การบริหารจัดการน้ำ														6,527,840	
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่/ไม่ผล/ไม่ยืนต้น	2.1 ก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	บ่อ	-	10	10	10	10	40	-	231,000	231,000	231,000	231,000	924,000	พต.	
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่/ไม่ผล/ไม่ยืนต้น	2.2 บริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map)	ไร่	-	100	100	100	100	400	-	200,000	200,000	200,000	200,000	800,000	พต.	
เขตป่าไม้/เขตแหล่งน้ำ/เขตพื้นที่อื่นๆ	2.3 ขุดลอกอ่างเก็บน้ำ/พัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก	แห่ง		2	2	2	2	8		200,960	200,960	200,960	200,960	803,840	พต./ขป./ ทต./อบต.	
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่/ไม่ผล/ไม่ยืนต้น/เขต	2.4 ขุดเจาะบ่อน้ำบาดาล	แห่ง		20	20	20	20	80		1,000,000	1,000,000	1,000,000	1,000,000	4,000,000	อบจ./ ทต./ อบต./ ทรัพยากร น้ำบาดาล	
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน														1,200,000	
เขตป่าไม้/เขตแหล่งน้ำ/เขตพื้นที่อื่นๆ	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	200,000	200,000	200,000	200,000	200,000	1,000,000	240,000	240,000	240,000	240,000	240,000	1,200,000	พต.	
	4. การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ														1,739,000	
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่/ไม่ผล/ไม่ยืนต้น/เขตปลูกพืชทางเลือก	4.1 ส่งเสริมการปลูกไม้ผลมูลค่าสูง	กลุ่ม		50	50	50	50	200		100,000	100,000	100,000	100,000	400,000	กษ.จ./ กษ.อ./ ทต./ อบต./ ตบส.	

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาด้วง อำเภอนาด้วง จังหวัดเลย

ตารางที่ 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงาน	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม	หน่วยงานรับผิดชอบ
			2567	2568	2569	2570	2571		2567	2568	2569	2570	2571		
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ไม้ยืนต้น/เขตปลูกพืชทางเลือก	4.2 ส่งเสริมกลุ่มทำปุ๋ยหมัก	กลุ่ม	5	5	5	5	5	20		170,000	170,000	170,000	170,000	680,000	กษ.จ./ กษ.อ./ อบต./ ตบส.
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ไม้ยืนต้น/เขตปลูกพืชทางเลือก	4.3 อบรมการปลูกยางพารา	ราย	50	50	50	50	50	50		8,500	8,500	8,500	8,500	34,000	กษ.จ./ กษ.อ./ กษ.อ./ ทต./ อบต./ ตบส.
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ไม้ยืนต้น/เขตปลูกพืชทางเลือก	4.4 การจัดตั้งและสนับสนุนงบประมาณกลุ่มอาชีพ	กลุ่ม	2	2	2	2	2	10	100,000	100,000	100,000	100,000	100,000	500,000	กษ.จ./ กษ.อ./ ทต./ อบต./ ตบส.
เขตแหล่งน้ำ	4.5 การสนับสนุนฟื้นฟูลำน้ำจืด (ปล่อยแหล่งน้ำสาธารณะ)	ตัว	50,000	50,000	50,000	50,000	50,000	50,000	25,000	25,000	25,000	25,000	25,000	125,000	ประมงน้ำ จืดเลย/ ทต./ อบต./ ป.ม.จ./ ตบส.
5. งานสาธารณสุข													14,620,000		
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ไม้ยืนต้น/เขตป่าไม้/เขตชุมชน/เขตพื้นที่อื่นๆ	5.1 ก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก	เมตร	400	400	400	400	400	2,000	924,000	924,000	924,000	924,000	924,000	4,620,000	อบจ./ ทต./ อบต.
เขตทำนา/เขตปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ไม้ยืนต้น/เขตป่าไม้/เขตชุมชน/เขตพื้นที่อื่นๆ	5.2 ขยายเขตไฟฟ้า	ประมาณ การ							2,000,000	2,000,000	2,000,000	2,000,000	2,000,000	10,000,000	กฟภ./ ทต./ อบต.

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. 2566. **ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)**รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล ปี 2565. แหล่งที่มา : <https://ebmn.cdd.go.th/>. 1 มิถุนายน 2566.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566. **จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนมกราคม พ.ศ. 2566)**. แหล่งที่มา: <http://mvos2.gistda.or.th/>. 15 พฤษภาคม 2566
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2566. **ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล ปี 2565**. แหล่งที่มา: <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 26 พฤษภาคม 2566.
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2566. **ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2536-2565)**. กรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.
- กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน. 2566. **แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล)**. กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2566. **แผนการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2566. **ระดับความเหมาะสมของดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2566. **แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- คณะกรรมการจัดทำปทานุกรมปฐพีวิทยา. 2551. **ปทานุกรมปฐพีวิทยา**. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- บัณฑิต ต้นศิริ และ คำรณ ไทรพิง. 2542. **คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน**. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน.
- สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่. 2566. **แผนที่ขอบเขตตำบล ปี 2564 (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- สำนักบริหารการทะเบียน 2566. **รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2565)**. กรมการปกครอง. แหล่งที่มา : <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop.1> พฤษภาคม 2566.
- เทศบาลตำบลนาด้วง. 2566. **วิสัยทัศน์ของตำบล (2566)**. แหล่งที่มา <https://www.naduangmunicipality.go.th/public/list/data/index/menu/1168>, 25 มิถุนายน 2566

Kristensen P. 2004. **The DPSIR Framework**. National Environmental Research Institute, Denmark, Department of Policy Analysis, European Topic Centre on Water, European Environment Agency.

สถานีพัฒนาที่ดินเลย

135 หมู่ที่ 1 ตำบลศรีสองรัก อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย 42100
โทร. 042-039627